

ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ Ε.Κ.Π.Α.

Π.Μ.Σ. ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΙΚΑΙΟ &

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

ΔΙΚΑΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

**ΡΟΛΟΣ
& ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ Ο.Τ.Α.
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

**Μιχαήλ Παπαγεωργίου
Δ.Ν. – Εντ. Διδάσκων**

**Συνταγματικού & Διοικητικού δικαίου
Νομικής Σχολής Ε.Κ.Π.Α.**

paragmik@gmail.com

mirapage@law.uoa.gr

• Θεσμικό πλαίσιο:

1. Κατά τη θεμελιώδη διακυβερνητική διάρθρωση και θεσμική εγγύηση των Δημόσιων Πολιτικών στο σύγχρονο ευρωπαϊκό Κράτος Δικαίου **τόσο η προστασία του περιβάλλοντος και η περιφερειακή ανάπτυξη, όσο και η τοπική αυτονομία καθιερώνονται πολυεπίπεδα από:**

- Το Σύνταγμα
- Το Δίκαιο των Συνθηκών της Ε.Ε.
 - Τις Διεθνείς Συνθήκες
 - Την κοινή νομοθεσία

2. Με το συνδυασμό τους διαπλάθεται ένα δικαίκο πλαίσιο ρυθμιστικών παρεμβάσεων δημοκρατικής νομιμοποίησης, αλλά και αποδοτικού τεχνοκρατισμού στην άσκηση των Δημόσιων Πολιτικών, που στηρίζεται στις αρχές :

A. της Επικουρικότητας και B. της Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης

→ Αξιολογείται και ελέγχεται η **έννομη αποτελεσματικότητα των δημόσιων παρεμβάσεων σε κάθε επίπεδο ως προς την ίδια την ανταπόκριση του Κράτους Δικαίου υπέρ α) της συμμετοχικής Κοινωνίας των Πολιτών και β) της υπεύθυνης Οικονομίας της Αγοράς.**

3. Το **ευρωπαϊκό Δημόσιο Δίκαιο Περιβάλλοντος** (από την αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής, μέχρι των Χωροταξικό Σχεδιασμό και τη διαχείριση των αποβλήτων/απορριμμάτων) διαπνέεται δομικά από τις **συντρέχουσες/παράλληλες αρμοδιότητες μεταξύ Ε.Ε. και Κρατών –Μελών**. Αντίστοιχα, το **εθνικό Δίκαιο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Αποκέντρωσης του Κράτους οργανωτικά δομείται στο πλέγμα της απόδοσης των αρμοδιοτήτων/δράσεων (αποφασιστικών-γνωμοδοτικών) μεταξύ κεντρικού κράτους, περιφερειακών διοικητικών οργάνων (αποκεντρωμένων και αυτοδιοικητικών) για την ανταπόκριση της Πολιτείας στην άσκηση της δημόσιας εξουσίας και των δεσμεύσεών της προς την Κοινωνία και την Οικονομική Ανάπτυξη της χώρας (από το σχεδιασμό και τη διαδικασία λήψης των δημοσίων αποφάσεων μέχρι την εκτέλεση και την εφαρμογή τους).**

Τι είναι **τοπική υπόθεση**;

Από τη συνταγματική κατοχύρωση στο ευρύ περιθώριο νομοθετικής εκτίμησης του κράτους.

Η **προστασία του περιβάλλοντος αφορά δημόσιο (εθνικό και τοπικό) συμφέρον** και τίθεται υπό τις εγγυήσεις του Κράτους. Ποια η κλίμάκωσή του για την τοπική της διάσταση;;;

βλ. Άρθρα 102, 101 και 106 Συντ. ↔ άρθρο 24 Συντ.

Οι Ο.Τ.Α. (ά και β' βαθμού) είναι από την μία εν **ευρεία εννοία Κράτος**, ασκώντας δημόσια εξουσία σε τοπική κλίμακα και από άλλη πλευρά **προάγουν τις αποκεντρωμένες διεκδικήσεις της Κοινωνίας των πολιτών και την Περιφερειακή Ανάπτυξη.**

Η **προστασία του περιβάλλοντος κατοχυρώνεται ως θεσμική πολιτειακή εγγύηση** → δημόσιο (εθνικό και τοπικό) συμφέρον και έννομο ουσιαστικό και διαδικαστικό δικαίωμα ατομικό, κοινωνικό, πολιτικό του διοικούμενου. Από το **άρθρο 24 Συντ. διαφαίνεται η πρόθεση του συνταγματικού νομοθέτη** ότι η **προστασία** του φυσικού, πολιτιστικού, οικιστικού, χωροταξικού **περιβάλλοντος** ανήκει κατά τεκμήριο στα κεντρικά ή περιφερειακά αμιγώς κρατικά όργανα, όμως και οι **Ο.Τ.Α. είναι θεσμός και φορέας δημόσιας εξουσίας και διακυβέρνησης.**

Αναγνώριση δυναμικού «περιβαλλοντικού» έννομου συμφέροντος προς τους Ο.Τ.Α. εξαιτίας πλήθους εκχωρούμενων εκ του νόμου αρμοδιοτήτων, ιδίως σε περιβάλλον, χωροταξία και πολεοδομία. Ωστόσο, πέρα από δικονομικό εργαλείο ελέγχου νομιμότητας και δικαστικής προστασίας → **ανάγκη μεταβίβασης λειτουργικότερων αρμοδιοτήτων και δράσεων** στην τοπική αυτοδιοίκηση → **καθώς αποτελεί το αμεσότερο-εγγύτερο επίπεδο διοίκησης προς τον πολίτη**, εξυπηρετεί αποτελεσματικότερα την Κοινωνία των Πολιτών σε δράσεις και στο έλεγχο υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος (βλ. και εφαρμογή περιβαλλοντικών αρχών).

Η σημασία της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης τονίζεται και προβάλλεται διαρκώς και από την Επιτροπή Περιφερειών της Ε.Ε. (βλ. Λευκή Βίβλιο 2011/C211/01) → άμεση λογοδοσία και ανάληψη ευθύνης για την εφαρμογή των ενωσιακών πολιτικών κατά την ενάσκηση των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων.

Στην ελληνική έννομη τάξη υφίσταται μία αναιμική υιοθέτηση και τυποποιημένη εφαρμογή της ενωσιακής περιβαλλοντικής νομοθεσίας χωρίς τη δημιουργική συμμετοχική δράση και απόδοση (→ εσωτερική διοικητική ανεπάρκεια). Παράλληλα, διαπιστώνεται αναπτυξιακά η περαιτέρω αναγκαιότητα επί της συγκροτημένης απορρόφησης των ενωσιακών χρηματοδοτικών πόρων **με ιδιαίτερο βάρος στην ανταπόκριση των Περιφερειών και των Δήμων.**

Εθνική κοινή Νομοθεσία
Ο.Τ.Α. → «Κώδικας Δήμων και
Κοινοτήτων» Ν.3463/2006 και
«Καλλικράτης» Ν. 3852/2010 →
γενικότητα και αοριστία ως προς τις
εκχωρηθείσες
περιβαλλοντικές/αναπτυξιακές
κανονιστικές και διοικητικές
αρμοδιότητες → πλέγμα «παράλληλων
αρμοδιοτήτων» (Οι Ο.Τ.Α. έχουν τις
κανονιστικές αρμοδιότητες που τους
αποδίδονται με νόμο ή μέσω
νομοθετικής εξουσιοδότησης (Π.Δ.).

Άρθρο 75 Ν. 3463/2006 →

Οι δημοτικές και οι Κοινοτικές αρχές διευθύνουν και ρυθμίζουν όλες τις τοπικές υποθέσεις, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας.

Αρμοδιότητες «Ανάπτυξης»:

1. Η προστασία, η αξιοποίηση και η εκμετάλλευση των τοπικών φυσικών πόρων και περιοχών, των ιαματικών πηγών και των ήπιων ή ανανεώσιμων μορφών ενέργειας, καθώς και η κατασκευή, συντήρηση και Διαχείριση των σχετικών έργων και εγκαταστάσεων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.
2. Η μελέτη, κατασκευή, συντήρηση, εκμετάλλευση και Διαχείριση των δικτύων φυσικού αερίου, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.
3. Ο εξηλεκτρισμός, η επέκταση ηλεκτρικών δικτύων και γενικότερα δικτύων ενέργειας, εντός των διοικητικών τους ορίων, για κοινωφελείς σκοπούς, καθώς και για την τόνωση της ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας.
4. Η μελέτη, κατασκευή και εκμετάλλευση βιοτεχνικών κέντρων και κτιρίων στις ειδικές βιοτεχνικές και βιομηχανικές ζώνες που καθορίζονται στο πλαίσιο του πολεοδομικού και του χωροταξικού σχεδιασμού. (...)
7. Ο σχεδιασμός, η κατασκευή, συντήρηση και Διαχείριση υποδομών για τη στήριξη της τοπικής οικονομίας, όπως έργων οδοποιίας, συστημάτων άρδευσης, αντιπλημμυρικών και εγγειοβελτιωτικών έργων.
8. Η εκπόνηση, υλοποίηση και η συμμετοχή σε προγράμματα για την τουριστική ανάπτυξη των περιοχών τους και την προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού (...)
13. Η Εκμετάλλευση δημοτικών και κοινοτικών δασών. (...)
14. Η Διαχείριση και εκμετάλλευση δημοτικών και κοινοτικών καλλιεργητικών εκτάσεων και βοσκοτόπων, καθώς και αποκαλυπτόμενων καλλιεργητικών εκτάσεων που τους παραχωρούνται από το Δημόσιο.

Αρμοδιότητες «Περιβάλλοντος», ιδίως:

Η εκπόνηση τοπικών προγραμμάτων για την προστασία και αναβάθμιση του φυσικού, αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, στο πλαίσιο των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών.

Η προστασία και Διαχείριση των υδάτινων πόρων, η προστασία του εδάφους και των εσωτερικών υδάτων από την αλιεία (λιμνοθάλασσες, λίμνες, ιχθυοτροφεία, ποταμοί) και η καταπολέμηση της ρύπανσης στην περιφέρειά τους.

Η καθαριότητα όλων των κοινόχρηστων χώρων της εδαφικής τους περιφέρειας, η αποκομιδή και Διαχείριση των αποβλήτων, καθώς και η κατασκευή, συντήρηση και Διαχείριση συστημάτων αποχέτευσης και βιολογικού καθαρισμού και η λήψη προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων για την προστασία των κοινόχρηστων χώρων και ιδιαίτερα των χώρων διάθεσης απορριμμάτων από εκδήλωση πυρκαγιάς, σύμφωνα με την κείμενη σχετική νομοθεσία.

Η παροχή συνδρομής στην αρμόδια πυροσβεστική υπηρεσία, με κάθε πρόσφορο μέσο που διαθέτουν, για την αντιμετώπιση πυρκαγιών, ιδίως σε περιοχές που έχουν δασικό χαρακτήρα.

Η ίδρυση και λειτουργία σφαγείων.

Η μελέτη, Διαχείριση και εκτέλεση προγραμμάτων οικιστικής και πολεοδομικής ανάπτυξης.

Η λήψη μέτρων για την αποκατάσταση και ανάπλαση των περιοχών της περιφέρειάς τους, κυρίως σε περιοχές όπου αναπτύσσεται εκμετάλλευση ορυκτού πλούτου και εγκαθίστανται μονάδες επεξεργασίας αποβλήτων.

Η συμμετοχή τους σε θέματα πολεοδομίας, χωροταξίας και χρήσεων γης, όπως αυτή προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία.

Ο καθορισμός των χώρων για τη δημιουργία κοιμητηρίων και η παροχή γνώμης για τον καθορισμό χώρων αποτέφρωσης νεκρών.

Η έκδοση και ο έλεγχος οικοδομικών αδειών, καθώς και ο έλεγχος και η επιβολή προστίμων για την κατασκευή αυθαιρέτων κτισμάτων, κατά την κείμενη νομοθεσία,

Ο έλεγχος εφαρμογής ρυμοτομικών σχεδίων

Ο έλεγχος τοπογραφικών διαγραμμάτων που προορίζονται για σύνταξη πράξεων τακτοποιήσεως και αναλογισμού ή πράξεων εφαρμογής.

Η σύνταξη Πράξεων Εφαρμογής (Συνολική Π.Ε., Μεμονωμένη Π.Ε., Διορθωτική Π.Ε.)

Η παρακολούθηση του Προγράμματος Καθαρές Ακτές - Καθαρές Θάλασσες του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

Η προκαταρκτική πρόταση ανάπλασης ορισμένης περιοχής

Η γνωμοδότηση για παρέκκλιση από τους όρους δόμησης κατασκευής κτιρίων που προορίζονται για γεωκτηνοτροφικές, γεωπτηνοτροφικές ή υδατοκαλλιεργητικές, γεωργικές εγκαταστάσεις

Η εφαρμογή πολεοδομικών σχεδίων και συναφών εκτελεστών πράξεων, που δεν έχουν γενικότερο χαρακτήρα.

Ο έλεγχος εφαρμογής ρυμοτομικών σχεδίων

Η Διαχείριση στερεών αποβλήτων

Η μέριμνα για την εκπλήρωση της υποχρέωσης καθαρισμού ακινήτων εντός οικισμών, καθώς και της υποχρέωσης συντήρησης καθ' όλη τη διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου, για την αποτροπή κινδύνου πρόκλησης πυρκαγιάς

Η σύνταξη των πράξεων αναλογισμού Αποζημίωσης, τακτοποίησης, προσκύρωσης

Η Σύσταση επιτροπής του άρθρου 1 του π.δ. 5/1986 (Α` 2) για τον προσδιορισμό της αξίας ακινήτων για την εισφορά σε χρήμα.»

Βλ. και αρμοδιότητες επί της «Ποιότητας Ζωής και εύρυθμης λειτουργίας πόλεων και οικισμών που διαλαμβάνουν περιβαλλοντικές παραμέτρους

*****Για τις Αρμοδιότητες Περιφερειών βλ. άρθρα 186-188 Ν. 3852/2010 με σημαντικό αναπτυξιακό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο βιωσιμότητας*****

Επιπρόσθετοι/Υποστηρικτικοί Φορείς-Οργανισμοί-Μηχανισμοί Ο.Τ.Α. με προσανατολισμό τη βιώσιμη ανάπτυξη

- **Αναπτυξιακές Εταιρείες Ο.Τ.Α.** (βλ. 252 επ. Ν. 3463/2006, 182-184 Ν. 4555/2018, Ν. 4875/2021)
 - **Ενεργειακές Κοινότητες** (Ν. 4513/2018 και Ν. 5037/2023)
- **Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις** (Ν. 4412/2017- Οδηγία 2014/24/ΕΕ)/ **Προγραμματικές Συμβάσεις** (άρθρο 100 Ν. 3852/2010, αλλά και άρθρο 96 Ν. 3852/2010 **περί συμμετοχής Δήμων σε περιβαλλοντικά, αναπτυξιακά και κοινωνικά προγράμματα**)

Έννομο συμφέρον Ο.Τ.Α. στην περιβαλλοντική δίκη

→ Ευρύ, ανοιχτό, συμμετοχικό κατά το σύνολο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, αλλά και λογοδοσίας, όχι όμως *actio popularis*, δίχως αιτιώδη συνάφεια.

→ Αμφίσημη και *a la carte* η νομολογία του ΣτΕ για τη διάρθρωση των αρμοδιοτήτων των Ο.Τ.Α. ειδικά σε περιβαλλοντικά ζητήματα, αλλά και για τον προσδιορισμό τοπικής εγγύτητας επ' αυτών

→ **Βασικό Κριτήριο αποτελεί το αν το περιβαλλοντικό προστατευόμενο αγαθό βρίσκεται εντός των διοικητικών ορίων των Ο.Τ.Α.** (βλ. ΣτΕ 2196/1982, ΟλομΣτΕ 2301/1995, ΟλομΣτΕ 1756-59/2002).

Ειδικότερα:

- Α' Κριτήριο: Τα στενά διοικητικά τοπικά όρια επί οικιστικών/χωροταξικών παρεμβάσεων και ανάπτυξης (βλ. ΟλομΣτΕ 1071/1994), για εγκατάσταση βιομηχανικών μονάδων (βλ. ΟλομΣτΕ 2755/1994), για πολιτιστικό περιβάλλον (βλ. ΣτΕ 2182/1994), για προστασία χλωρίδας και πανίδας (βλ. ΟλομΣτΕ 2301/1995), για δασική προστασία (βλ. ΣτΕ 1/1993)
- Β' Κριτήριο: ευρύτερης εδαφικής και γεωγραφικής γειννίαςης
 - προσδιορισμός περιβαλλοντικής προστασίας επί προσβολής σε μία ευρύτερη περιοχή, ασχέτως αν η προσβαλλόμενη πράξη-γεγονός βρίσκεται σε όμορο ή γειτονικό Δήμο (βλ. ιχθυοκαλλιέργεια ΣτΕ 304/1993, διαχείριση απορριμμάτων Δήμου Θεσσαλονίκης /Δήμου Καλαμαριάς ΟλομΣτΕ 4938/1995

- Κρίσιμη η ενεργός συμμετοχή στη λήψη της «περιβαλλοντικής» απόφασης και στην πληροφόρηση (όχι μόνο κατά τα μία τυποποιημένη διαβουλευτική διαδικασία), **αλλά και ως γνωμοδοτική αιτιώδης αρμοδιότητα** (και όχι μόνο ως ανοιχτή δικονομικής προϋπόθεση επί της αναγνώρισης ενός διευρυμένου έννομου συμφέροντος) (βλ. ΟλομΣτΕ 2537/1996 και ΟλομΣτΕ 2239/1999, αλλά και επί επίκαιρης Κλιματικής Δικαιοσύνης “Careme” κατά Γαλλίας Ε.Δ.Δ.Α. (Αριθμ. Προσφ. 7189/2021), το **Conseil d’ Etat είχε δεχθεί έννομο συμφέρον του παράκτιου Δήμου Grande-Synthe περί Κλιματικής Αλλαγής και αξιώσεων του Ο.Τ.Α. έναντι του Κεντρικού Κράτους της Γαλλίας περί παραλείψεων νόμιμης οφειλόμενης ενέργειας επί της λήψης επαρκών προστατευτικών μέτρων για τη μείωση των εκπομπών ρύπων** -δεν αποδέχτηκε προσωπικό έννομο συμφέρον ατομικά του προσφεύγοντος τότε Δημάρχου-. Το Ε.Δ.Δ.Α. κατά πάγια νομολογία απορρίπτει έννομο συμφέρον Ο.Τ.Α. επί προσβαλλόμενων δικαιωμάτων της Ε.Σ.Δ.Α., καθώς εκτιμώνται ως φορείς πολιτειακής εξουσίας και μέρος του κρατικού μηχανισμού.
- Περιβαλλοντική αδειοδότηση σημαντική και κρίσιμη η «διαβουλευτική» (έστω με «απλή» γνώμη, που πλην όμως αξιώνει ανάλογης αιτιολογίας τυχόν αποκλίνουσα Α.Ε.Π.Ο.) θέση και ο ρόλος των Ο.Τ.Α. (ά και β΄ βαθμού) στη διοικητική διαδικασία εκπόνησης Μ.Π.Ε. και Σ.Μ.Π.Ε. (βλ. άρθρα 4 παρ. 4 και 19 παρ. 1 Ν. 4014/2011, όπως σήμερα ισχύει)
- Στις Περιφέρειες ανατίθεται η αδειοδότηση έργων με επιπτώσεις στο περιβάλλον «Κατηγορίας Β», όπως και η επιβολή πρόσθετων όρων σε περίπτωση χωροθέτησης των έργων σε περιοχές Natura 2000 βλ. άρθρα 8 και 10 Ν. 4014 2011.
- Προκειμένου η Κρατική Διοίκηση να εκδώσει οποιαδήποτε κανονιστική πράξη, η οποία αφορά την αειφόρο ανάπτυξη, τα ρυθμιστικά ή χωροταξικά ή πολεοδομικά σχέδια και τις αποφάσεις χωροθέτησης εγκαταστάσεων και λοιπών δραστηριοτήτων, οφείλει να ζητά τη γνώμη των οικείων αιρετών συλλογικών οργάνων των περιφερειών. Στα συλλογικά όργανα της Διοίκησης που καταρτίζουν τα προγράμματα για την περιφερειακή ανάπτυξη, τη χωροταξία και την αειφόρο ανάπτυξη μετέχουν υποχρεωτικά και εκπρόσωποι των περιφερειών (βλ. άρθρο 188 Ν. 3852/2010). Οι Περιφέρειες επιφορτίζονται επίσης με αρμοδιότητες για την τήρηση και τον έλεγχο της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Πρόσφατες και σηματοδοτικές νομολογιακές εκτιμήσεις

Βλ. C-280/18 Δ.Ε.Ε. (A. Flaush κ.λπ. Κατά Υπουργού Περιβάλλοντος): Εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων στο περιβάλλον – Συμμετοχή του κοινού στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και πρόσβαση στη δικαιοσύνη – Αφετηρία προθεσμιών για την άσκηση προσφυγής →

Το άρθρο 6 της οδηγίας 2011/92/ΕΕ για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον, έχει την έννοια ότι δεν επιτρέπει σε κράτος μέλος να διεξάγει τις σχετικές με έργο διαδικασίες συμμετοχής του κοινού στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στην έδρα της αρμόδιας περιφερειακής διοικητικής αρχής και όχι στον Δήμο όπου βρίσκεται ο τόπος υλοποίησης του έργου αυτού, εφόσον οι συγκεκριμένοι όροι διεξαγωγής δεν διασφαλίζουν την ουσιαστική τήρηση των δικαιωμάτων του ενδιαφερομένου κοινού, στοιχείο του οποίου η διακρίβωση απόκειται στο αιτούν δικαστήριο. Τα άρθρα 9 και 11 της οδηγίας 2011/92 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία έχει ως αποτέλεσμα να αντιτάσσεται σε μέλη του ενδιαφερομένου κοινού προθεσμία για την άσκηση ενδίκου βοηθήματος της οποίας αφετηρία συνιστά η δημοσιοποίηση της εγκρίσεως έργου διά της αναρτήσεως στο διαδίκτυο, όταν τα μέλη αυτά του ενδιαφερομένου κοινού δεν είχαν προηγουμένως τη δυνατότητα να ενημερωθούν επαρκώς για τη διαδικασία αδειοδότησεως σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής. -> ΣτΕ 1037/2022

Βλ. ΟλομΣτΕ 1910/2022 (βλ. και 928/2021): Αντισυνταγματικός ο νόμος που απονέμει στο Δήμο Λαυρεωτικής, και μόνο, αποφασιστικές αρμοδιότητες για την προστασία του περιβάλλοντος από βιομηχανίες στην περιοχή του →

Με την απόφαση αυτή κρίθηκε ότι η περιβαλλοντική νομοθεσία, σε συμφωνία με το Σύνταγμα και το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναθέτει γνωμοδοτικές αρμοδιότητες στους Δήμους όλης της χώρας προκειμένου να εγκατασταθούν βιομηχανικές μονάδες και να κατασκευαστούν σημαντικά τεχνικά έργα, τούτο δε προκειμένου να αποφευχθούν αρνητικές περιβαλλοντικές συνέπειες στην περιοχή ευθύνης τους. Έτσι, οι Δήμοι αποτελούν σημαντικό παράγοντα της όλης διαδικασίας διαβούλευσης, αντικείμενο της οποίας είναι η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων του έργου ή δραστηριότητας. Ο νόμος, όμως, δεν αναθέτει σε κανένα άλλο σημείο του εθνικού χώρου αρμοδιότητα παρεμπόδισης της εγκατάστασης βιομηχανικών ή άλλων εγκαταστάσεων, χωρίς, μάλιστα, κριτήρια, δηλαδή ακόμη και όταν η δραστηριότητα αυτή είναι, κατά τα λοιπά, νόμιμη και, ιδίως, σύμφωνη με τον ισχύοντα στην περιοχή χωροταξικό σχεδιασμό, ο οποίος καταρτίζεται με απλή μόνο γνώμη των Δήμων. Η συγκεκριμένη διάταξη κρίθηκε, κατά συνέπεια, αντίθετη τόσο με τη συνταγματική επιταγή της προστασίας του περιβάλλοντος, η οποία διασφαλίζεται με την εφαρμογή χωροταξικών σχεδίων σε όλη τη χώρα, όσο και με τους συνταγματικούς κανόνες της οικονομικής ελευθερίας, οι οποίοι επιτρέπουν την ίδρυση και λειτουργία βιομηχανικών μονάδων, όταν, βέβαια, αυτές είναι σύμφωνες, μεταξύ άλλων, με την περιβαλλοντική νομοθεσία.

Το ΣτΕ με αποφάσεις όπως της ΟλομΣτΕ 3661/2005 επιβεβαιώνει ότι η χωροταξική και πολεοδομική οργάνωση του Κράτους ανήκει στην κεντρική Διοίκηση καταρχήν και όχι στους Ο.Τ.Α. (παραβλέπεται ή υποβαθμίζεται το άρθρο 102 του Συντ.;;; αλλά και οι δυνατότητες ακόμα και του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντ.;;; (βλ. Και ΣτΕ 1648/1997 ΠΕ ΣτΕ 3731/1992)

Όταν νομοθετικές διατάξεις προβλέπουν έναρξη μίας διαδικασίας για έγκριση και τροποποίηση ρυμοτομικών, χωροταξικών και πολεοδομικών σχεδίων με πρωτοβουλία των Ο.Τ.Α. τότε το Π.Δ. του Πολεοδομικού Σχεδίου πρέπει να είναι σύμφωνο με γνώμη του ΟΤΑ ως τοπική υπόθεση. Τότε ο αρμόδιος υπουργός δεν μπορεί να αποκλίνει εκτός αν υπάρξει αντίθετη γνώμη ειδικά αιτιολογημένη του Συμβουλίου Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος (ΣτΕ 2114/1978 και ΣτΕ 1703/1984). Το οδικό δίκτυο ενός Ο.Τ.Α. δεν είναι αμιγώς τοπική υπόθεση καθώς πρέπει να συνεκτιμώνται και ευρύτερες επιπτώσεις (ΟλομΣτΕ 2486/2006)

Τ.Χ.Σ./Τ.Π.Σ. (άρθρο 7 παρ. 10 περ. α Ν. 4447/2016)

ΤΠΣ επιτελικός χαρακτήρα χωρικής οργάνωσης ενός Δήμου

Πρωτοβουλία εκκίνησης Δήμος ή ΥΠΕΝ (βλ. αρ 7 ν. 4447/2016 → αρ. 10 ν. 4759/2010)

Αρχή διαδημοτικής συνεργασίας - Ταυτοτικά στοιχεία κάθε δήμου

Προδιαγραφές Ε.Π.Σ. και Τ.Π.Σ. → η εκπόνηση πρώτου επιπέδου πολεοδομικού σχεδίου ενός Ο.Τ.Α. οφείλει να συσχετίζεται με τον ευρύτερο χώρο κατά την αρχή της ενότητας και της εναρμόνισης σε ισορροπία με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε δημοτικής ενότητας ή μίας ευρύτερης περιοχής

Αρχή Λειτουργικής αυτονομίας → γνώμη Ο.Τ.Α. για εκπόνηση ΤΠΣ αιτιολογία ειδική σε σχέση με την συμβατότητα εγκεκριμένων ΓΠΣ/ΤΠΣ όμορων δήμων (βλ. επέκταση σχεδίου πόλεως Βούλας ΣτΕ 554/2000, Βλ. ΣτΕ 2474/2018 για το ανεπίκαιρο γνωμοδοτήσεων για ρυμοτομικά σχέδια)

Φέρουσα Ικανότητα – Πολεοδομικός Σχεδιασμός

Συνοδεύεται πάντα από ΣΜΠΕ

- Έγκριση με ΠΔ έπειτα από γνώμη ΚΕΣΥΠΟΘΑ
- Παρακολουθείται η εφαρμογή του από οικεία Περιφέρεια σε σχέση με Ειδικά και Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια
 - Βλ. ΠΔ 90/2018
- Όταν οι διαδικασία εκπόνησης κινείται από ΥΠΕΝ η Σ.Μ.Π.Ε. για γνωμοδότηση στον οικείο Δήμο (ΣτΕ 2877/2015)

Σχόλιο: Ανάγκη για περαιτέρω θεσμική και ρυθμιστική ενίσχυση των αρμοδιοτήτων των Ο.Τ.Α. σε θέματα περιβάλλοντος και βιωσιμότητας με στοιχεία και κριτήρια έννομης αποτελεσματικότητας για τη διάρθρωση, το σχεδιασμό και την εφαρμογή κάθε δημόσιας παρέμβασης στη συνάρτηση κρατικής πρωτοβουλίας και αυτοδιοικητικής επιδίωξης → εκδημοκρατισμός, διαφάνεια, τεχνοκρατισμός και ουσιαστική προστασία έννομων συμφερόντων και του δημοσίου συμφέροντος της βιώσιμης ανάπτυξης.

Σας ευχαριστώ !!!

Μιχαήλ Θ. Παπαγεωργίου

**Δ.Ν./ Εντ. Διδάσκων Συνταγματικού &
Διοικητικού Δικαίου Νομικής Σχολής
Ε.Κ.Π.Α.**

**V. Fellow Research Associate University
of Cambridge**

**V. Fellow School of Transnational
Governance E.U.I.**

papagmik@gmail.com

mipapage@law.uoa.gr